

KLIMAATCRISIS MINDER VLEES ETEN OF KERNENERGIE?

Leden van de Staten-Generaal,

In een groene troonrede komen **Lucas Reijnders** en **Jeroom Remmers** met oncomfortabele, schier onaanvaardbare maatregelen om aarde en mensen te redden.

Rond Prinsjesdag was er massale kritiek op de regeringsplannen. Dit vraagt om een nieuwe, groene troonrede met meer visie, waarin de regering nu al grote besluiten neemt. Bij deze.

De huidige tijd vraagt om bereidheid tot verandering. Want het wordt nooit meer zoals vroeger. Dit was zo na de oliecrisis in de jaren zeventig, en nu weer dankzij de huidige energie- en klimaatcrisis en de financieel-economische crisis. Beperkingen in onze consumptie zijn onvermijdelijk. In 1988 zei de koningin in haar kerstboodschap: 'Langzaam sterft de aarde en wordt het onvoorstelbare, het einde van het leven zélf toch voorstelbaar.' Inmiddels is ruim 25 procent van het leven op aarde inderdaad afgestorven.

Door het groeiende energiegebruik nemen broeikasgassen zo sterk toe dat het klimaat ontwricht raakt met massale, dodelijke gevolgen voor mens en natuur. Wetenschappers stellen geschokt dat het zes graden warmer kan worden. Twee graden stijging is het maximum om drastische, onomkeerbare gevolgen te voorkomen. Ter vergelijking: twee graden kouder betekent een ijstijd.

De regering haalt haar eigen milieu- en klimaatdoelen voor 2020 lang niet, zo lieten onderzoekers in opdracht van de regering weten. Drastisch overheidsingrijpen is nodig, gericht op 80 procent reductie van fossiele brandstoffen. Oncomfortabele maatregelen, grenzend aan het onaanvaardbare.

re. Maar als we niets doen, zijn de kosten vijf keer zo hoog.

Daarom voert de regering in 2010 de volgende verplichtende maatregelen in. Nieuwe kolencentrales worden indirect verboden door, net als in andere landen, een zeer hoge CO₂-heffing op elektriciteitsproductie in te voeren. Ook wordt het verplicht CO₂ dat vrijkomt bij verbranding van kolen zonder subsidie veilig op te slaan in de bodem. Alle bestaande woningen en kantoren moeten in 2015 verplicht geïsoleerd zijn (vloer, muren, dak, dubbelglas), zodat alle gebouwen dan op energie-

label B uitkomen, met uitzondering van monumenten. De regering vraagt daarom met klem uw spaargeld hiervoor te reserveren en uw vakanties uit te stellen. Zij roept het bedrijfsleven op hiervoor genoeg bouwvakkers op te leiden.

De regering werkt aan maatregelen om de consumptie van vlees, zuivel en vis terug te dringen in binnen- en buitenland. De Nederlander eet gemiddeld 84 kilo vlees per jaar. Dit moet terug naar 40 kilo, het mondiale gemiddelde. De veehouderij veroorzaakt minstens 12 procent van de uitstoot van broeikasgassen, verge-

lijkbaar met de uitstoot van alle personenauto's. Zij is tevens verantwoordelijk voor 30 procent van de aantasting van de biodiversiteit en waterverspilling. Daarom heeft prins Willem Alexander in mei op de Duurzaamheidsconferentie van de VN al opgeroepen tot lagere vleesconsumptie. Zo'n 80 procent van het landbouwoppervlak is in gebruik voor de productie van vlees en zuivel. De vleesconsumptie dreigt mondiaal binnen 20 jaar met 50 procent toe te nemen. De aarde trekt dit niet, en wij mensen ook niet.

Daarom voert de regering een

milieuaccijns op vlees in van 2 euro per kilo. De huidige vleesconsumptie is uit het oogpunt van gezondheid 1,5 tot 2 keer te hoog. Door minder vlees te eten, besparen we evenveel broeikasgassen als via de kilometerheffing, terwijl het ons geld bespaart. Een leefstijl met een 43 procent lager energiegebruik biedt perspectief, omdat uit onderzoek blijkt dat het huishoudbudget met 20 procent omhoog gaat door andere consumptiekeuzen te maken.

De nieuwe Crisis- en Herstelwet zal niet door de koningin getekend worden. Dit blijkt een grote

stap op de verkeerde weg om omstreten en milieuvervuilende projecten toch door te laten gaan. Er komt nieuw klimaatbeleid voor lucht- en scheepvaart, vracht- en bestelauto's en een kilometerheffing in 2011. Daarnaast stelt de regering 20 commissies in voor invoering van systemen die leiden tot 20 procent besparing, bijvoorbeeld benzine op de bon zoals in de jaren 1970. Dit geldt ook voor aardgas. En voor vlees, als de milieuaccijns onvoldoende werkt.

Onze aardgasvoorraad raakt te snel op. Het winningstempo gaat omlaag om vele generaties na ons ook van aardgas te voorzien. De regering wil dat de aardgasbaten vanaf 2011 zodanig geïnvesteerd worden dat er net zoveel energie duurzaam wordt opgewekt of bespaard, als er jaarlijks aan aardgas wordt gewonnen, uitgedrukt in pegajoule. Zo kan Nederland voldoende geld vrijmaken voor duurzame energie opwekking (20 procent in 2020, 80 procent in 2050) en voor energiebesparing.

Energiebedrijven krijgen de plicht elk jaar 1,5 procent meer duurzame energie te maken. Gemeenten moeten routekaarten opstellen om rond 2030 energieneutraal te worden.

Leden van de Staten-Generaal, ons land staat voor een uitzonderlijke, maar geenszins onmogelijke opgave. Met vastberadenheid en bereidheid tot verandering kunnen wij de kansen benutten om Nederland sterker uit de crisistijden tevoorschijn te laten komen.

Op u rust de verantwoordelijkheid uit te stijgen boven partijpolitieke belangen. Want de toekomst van de aarde en de mensen zelf staat op het spel.

Lucas Reijnders is hoogleraar milieukunde aan de Universiteit van Amsterdam en de Open Universiteit. **Jeroom Remmers** is senior adviseur klimaat & beleid bij adviesbureau BuildDesk.

Een zelfbouw windmolen wordt geïnstalleerd op een boerderij in Wogmeer.

Foto Raymond Rutting / de Volkskrant

Commentaar Feilbare rechters

Minister Hirsch Ballin van Justitie erkende tijdens het spoeddebat over de ontsnapping van mensenhandelaar Saban B. ruitelijk dat in deze zaak ernstige beoordelingsfouten zijn gemaakt. Het Openbaar Ministerie had zich meteen en nadrukkelijker moeten verzetten toen de verlofaanvraag aan de rechter werd voorgelegd.

De CDA-bewindsman onthield zich van directe kritiek op de rechtelijke macht, maar verpakte deze in een voorstel beslissingen over verlov voor verdachten in voorlopige hechtenis, bij de rechter weg te halen. Voortaan zou de directeur van de gevangenis daarover moeten beslissen.

'Moedig', vond het VVD-Kamerlid Teeven, die het debat had aangevraagd. Over de rechtelijke macht heeft de minister van Justitie geen zeggenschap, maar het gevangeniswezen valt wel onder zijn verantwoordelijkheid en dus kan de minister ook worden aangesproken op beslissingen van de ambtenaren die daar werken. Gaat het in deze opzet nog een keer fout, dan kan het de bewindsman de kop kosten.

Toch is er alle reden de gevangenisdirecteuren, daarin gesteund door zowel de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak als de advocatuur, gelijk te geven in hun afwijzing van deze oplossing. In de eerste plaats gaat het om gedetineerden in voorlopige hechtenis. Saban B. was

Kritiek op voorstel Hirsch Ballin terecht

weliswaar al veroordeeld, maar wachtte nog op een uitspraak in hoger beroep. Iemands schuld staat in zo'n geval niet onomstotelijk vast en dan is het aan het gerechtshof dat het hoger beroep behandelt, te beslissen of het verantwoord is de hechtenis te onderbreken.

In de tweede plaats zullen gevangenisdirecteuren, bevreesd voor hun eigen positie, al snel het zekere voor het onzekere nemen en eerder nee dan ja zeggen. Dat lijkt in het belang van de samenleving, maar ook een verdachte heeft rechten. Gevangenisdirecteuren kennen bovendien het straf dossier niet en kunnen daardoor moeilijk een reële inschatting maken van de veiligheidsrisico's. De rechter kent het dossier uiteraard wel en kan in alle onafhankelijkheid een afweging maken.

In het geval van Saban B. pakte deze afweging verkeerd uit. Rechters zijn onafhankelijk, maar niet onfeilbaar. Toch kan dat nooit een reden zijn rechters die een fout hebben gemaakt dan maar te ontslaan, zoals werd bepleit door niet alleen de PVV, maar ook de SP. Niet-functionerende rechters kunnen nu reeds uit hun ambt worden gezet. Wanneer ook onwelgevallige vonnissen een reden voor ontslag zouden worden, blijft er van de onafhankelijke